

Postbus 5050
NL-3502 JB Utrecht
+31 30 87 820 87
www.AeQui.nl
info@AeQui.nl

Associate degree
Commerciële Economie & Ondernemerschap
Hogeschool Tio

Adviesrapport van de beoordeling bestaande opleiding
21 en 22 januari 2026

Samenvatting

Op 21 en 22 januari is de Associate degree Commerciële Economie & Ondernemerschap (Ad CEO) van Hogeschool Tio gevisiteerd. Het totaaloordeel van het panel is **positief**. De Ad CEO is een tweejarige opleiding (120 EC), aangeboden in het Nederlands en Engels. De beoogde leerresultaten, de inrichting van het onderwijs en het beoogde eindniveau zijn voor beide varianten inhoudelijk identiek. Eventuele verschillen betreffen uitsluitend de voertaal van het onderwijs en de gekozen praktijkvoorbeelden.

Beoogde leerresultaten

De Ad CEO van Tio leidt op tot praktijkgerichte professionals die uitvoerende en coördinerende rollen vervullen binnen commerciële functies in uiteenlopende organisaties. De opleiding richt zich onder meer op het analyseren van commerciële vraagstukken binnen gegeven kaders en het uitvoeren van marketing- en salesactiviteiten. Actuele ontwikkelingen zoals digitalisering, data-gedreven werken, AI, internationalisering en duurzaamheid zijn geïntegreerd in de leerresultaten. Werkveldvertegenwoordigers herkennen de positionering van de opleiding en bevestigen dat het gekozen niveau aansluit bij operationele en tactische functies in de commerciële praktijk. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

De opleiding beschikt over een samenhangende en praktijkgerichte onderwijsleeromgeving die studenten in staat stelt de beoogde leerresultaten te realiseren. Het tweejarige programma kent een logische opbouw van kennisverwerving en toepassing in herkenbare beroepssituaties naar meer zelfstandige analyse en integratie in complexere contexten. Per september 2026 wordt een herzien curriculum ingevoerd met modules van 6 EC, twee leerlijnen (Business Skills en Professional Skills) en een uitgebreid afstudeerproject van 24 EC, waarmee samenhang en integratie van leerresultaten worden versterkt. Praktijkgerichtheid is zichtbaar in integrale opdrachten, projectdagen, stage en het afstudeerproject, waarin studenten

werken aan beroepsauthentieke vraagstukken. De onderwijsvisie van Tio, uitgewerkt in het ABC van Tio (activerend, beroepsgericht en contextrijk), komt tot uiting in interactieve werkvormen, kleinschalige groepen en persoonlijke begeleiding. Het docententeam bestaat uit vakinhoudelijk deskundige docenten, merendeels op masterniveau en met actuele praktijkervaring binnen het commerciële domein, die zichtbaar wordt ingezet in het onderwijs. De opleiding besteedt daarnaast aandacht aan AI-geletterdheid en data-bewust handelen, in lijn met behoeften uit het werkveld. Het panel stelt vast dat de opleiding aan deze standaard voldoet.

Toetsing

De opleiding beschikt over een samenhangend en systematisch ingericht toetsbeleid. De relatie tussen leeruitkomsten, toetsvormen en beoordelingscriteria is inzichtelijk uitgewerkt in toetsmatrijzen en rubrics, waarmee validiteit, betrouwbaarheid en transparantie worden geborgd. Het toetsprogramma combineert schriftelijke kennistoetsen met praktijkgerichte opdrachten, zoals marketingplannen, businessmodellen en commerciële pitches. In het afstuderen is een duidelijke ontwikkeling zichtbaar van een meer klassieke onderzoeksopzet naar een praktijkgericht beroepsproduct, passend bij het Ad-niveau. Daarnaast zijn verbeteringen doorgevoerd in de beoordelingssystematiek. De examencommissie vervult een actieve rol via steekproeven, analyse van beoordelingsdossiers en reflectie op toetskwaliteit. Het panel stelt vast dat de opleiding aan deze standaard voldoet.

Gerealiseerde leerresultaten

Het panel stelt vast dat het eindniveau van de Ad CEO voldoet aan NLQF-niveau 5. Studenten laten in hun eindwerken zien dat zij in staat zijn een concreet commercieel vraagstuk te analyseren, relevante theorieën en modellen toe te passen en te komen tot onderbouwde, praktijkgerichte beroepsproducten. De eindwerken zijn duidelijk ingebed in de beroepspraktijk en sluiten aan bij actuele vraagstukken binnen het commerciële domein. Werkveldvertegenwoordigers bevestigen dat afgestudeerden goed aansluiten bij de behoeften van organisaties en direct inzetbaar zijn in operationele commerciële functies. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Voorzieningen

De Ad CEO wordt aangeboden op zes locaties. De fysieke voorzieningen zijn passend bij het kleinschalige en praktijkgerichte karakter van de opleiding en bieden voldoende ruimte voor interactief onderwijs en zelfstandig werken. De digitale leeromgeving, met onder meer Blackboard, MyTio, Presto en OnStage, ondersteunt onderwijs, toetsing en stagebegeleiding adequaat. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Kwaliteitszorg

De Ad CEO beschikt over een systematisch en ontwikkelingsgericht ingericht kwaliteitszorgsysteem. Op instellingsniveau zijn duidelijke

kaders en richtlijnen voor onderwijs en toetsing vastgelegd, die binnen de opleiding consequent worden toegepast. Studenten en werkveldvertegenwoordigers worden structureel betrokken bij de kwaliteitszorg. Verbetermaatregelen, onder meer rond de afstudeersystematiek en beoordelingspraktijk, laten zien dat signalen daadwerkelijk leiden tot bijstelling. Het panel constateert een verbetergerichte kwaliteitscultuur en stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft het panel de volgende suggesties ter overweging:

- Structurele inbedding van praktijkgerichtheid – Borg de zichtbaarheid en betrokkenheid van externe opdrachtgevers gedurende het gehele curriculum, zodat de beroepscontext in alle fasen van de opleiding concreet en herkenbaar blijft.
- Monitoring beoordelingspraktijk – Blijf investeren in de verdere aanscherping en monitoring van de beoordelingssystematiek, met name in het afstuderen, om de consistentie en navolgbaarheid van het eindoordeel duurzaam te blijven versterken.
- Profilering en externe zichtbaarheid – Verken mogelijkheden om de profilering van de opleiding, inclusief de internationale positionering, nog explicieter uit te dragen richting werkveld en potentiële studenten.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft het panel een positief advies inzake accreditatie van de Ad CEO.

Namens het voltallige visitatiepanel,
Utrecht, april 2026

Mirjam Leloux
Voorzitter

Yvet Blom
Secretaris

Inleiding

Profiel

Tio Business School (hierna: Tio) is opgericht in 1969 en sinds 1996 erkend als hogeschool. Van oorsprong richt Tio zich op opleidingen binnen de hospitality en toerisme sectoren. In de loop der jaren is het opleidingsportfolio uitgebreid met businessgerichte opleidingen, waarmee Tio inspeelt op ontwikkelingen in de arbeidsmarkt en op veranderende interesses van studenten. In 2020 is Tio onderdeel geworden van Salta Group. Tio behoudt binnen deze context een eigen identiteit en onderwijskundige visie. In studiejaar 2025-2026 volgen circa 1.200 studenten een opleiding in het hoger onderwijs bij Tio, verdeeld over Associate degree-, bachelor- en masteropleidingen. De organisatie telt circa 450 medewerkers, waarvan ongeveer 300 docenten.

De Ad CEO heeft een studielast van 120 EC en wordt aangeboden in een voltijdvariant in het Nederlands en in het Engels. De opleiding leidt studenten op voor functies in het commerciële domein van uiteenlopende organisaties. Afgestudeerden starten veelal in uitvoerende en coördinerende functies binnen marketing, sales, klantcontact en business support.

Gedurende het programma leren studenten marketing- en salesactiviteiten uitvoeren, markt- en klantinformatie analyseren en digitale tools en data inzetten ter ondersteuning van commerciële processen. Daarbij is aandacht voor klantgerichtheid, ondernemend handelen, duurzaamheid, ethiek en transparante communicatie.

In het studiejaar 2025-2026 staan circa 30 studenten ingeschreven voor de Ad CEO, waarvan 25 in de Nederlandstalige variant en 5 in de Engelstalige variant.

De visitatie

Hogeschool Tio heeft AeQui opdracht gegeven de visitatie uit te voeren bij deze opleiding (zie bijlage 1 voor de administratieve gegevens). Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijk en ter zake kundig panel samengesteld, zie bijlage 2. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie is uitgevoerd op basis van het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, volgens het programma dat in bijlage 3 is weergegeven. De instelling heeft geen erkenning ITK, en daarom zijn zes standaarden getoetst.

Er is een open spreekuur ingesteld op de dag van de visitatie, hiervoor zijn geen aanmeldingen geweest.

De visitatiedag heeft plaatsgevonden gelijktijdig met de Associate degree Hotel- & Eventmanagement van Hogeschool Tio. Tijdens het locatiebezoek zijn voor beide opleidingen gezamenlijke gesprekken gevoerd met directie en management, examinatoren, de examencommissie en studenten. Waar relevant heeft het panel opleidingsspecifieke aspecten afzonderlijk besproken.

Tijdens de vorige visitatie zijn aanbevelingen voor verdere ontwikkeling gedaan. De opleiding heeft daarop actie ondernomen (zie bijlage 4). Het panel heeft deze opvolging integraal betrokken in haar overwegingen bij de huidige beoordeling.

Het panel heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; het panel heeft de benodigde informatie gekregen om tot een

beoordeling te komen. Aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies.

Deze rapportage is in concept aan de opleiding toegestuurd; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding zal een ontwikkelgesprek plaatsvinden in mei 2026. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Tio beoogt met de Ad CEO, aangeboden in het Nederlands en in het Engels, studenten op te leiden tot hands-on commerciële professionals. Afgestudeerde Ad CEO professionals opereren op het snijvlak van marketing, sales en klantgericht ondernemen. Deze professionals zijn ondernemende teamspelers die binnen bestaande strategische kaders commerciële activiteiten uitvoeren en bijdragen aan waardecreatie voor klanten en organisaties. Afgestudeerde Ad CEO professionals vervullen operationele en coördinerende rollen binnen commerciële functies in uiteenlopende organisaties.

De opleiding sluit aan bij het instellingsprofiel van Tio Business School, waarin persoonlijk, excellent en ondernemend onderwijs centraal staat. Deze uitgangspunten komen in de Ad CEO tot uitdrukking in kleine klassen, intensieve begeleiding en een praktijkgerichte leeromgeving met nauwe betrokkenheid van het werkveld. De opleiding positioneert zich nadrukkelijk als beroepsgerichte Associate degree met een sterke focus op directe inzetbaarheid van ondernemende professionals in operationele commerciële functies. De nadruk op hands-on leren, integrale praktijkopdrachten en nauwe betrokkenheid van het werkveld past bij het profiel van Tio als praktijkgerichte hbo-instelling.

Opleidingsprofiel

De Ad CEO baseert haar opleidingsprofiel op het Landelijk Opleidingsprofiel Commerciële Economie. In de periode 2020–2025 werkte de opleiding met Programme Learning Outcomes en Business Skills Leeruitkomsten, waarin onderscheid werd gemaakt tussen vakinhoudelijke kennis en professionele competenties. In 2025

heeft de opleiding het beroeps- en opleidingsprofiel herzien naar aanleiding van het in 2024 geactualiseerde Landelijk Opleidingsprofiel Commerciële Economie. Daarmee is het eerdere profiel, gebaseerd op de landelijke versie uit 2018, geactualiseerd en inhoudelijk aangescherpt.

Het kernteam van de opleiding, verantwoordelijk voor zowel de Ad- als de bacheloropleiding, heeft het landelijke profiel en actuele ontwikkelingen in het vakgebied geanalyseerd en besproken met de werkveldcommissie (WVC). De WVC adviseerde over ontwikkelingen in het commerciële domein, waaronder digitalisering, data-gedreven werken, AI-toepassingen, internationalisering en duurzaamheid. Deze ontwikkelingen zijn door het kernteam geïntegreerd in beroepskerntaken en de daaruit afgeleide leerresultaten. De leerresultaten zijn contextspecifiek beschreven en uitgewerkt in leeruitkomsten op moduleniveau.

In het herziene profiel zijn de Programme Learning Outcomes, Business Skills en actuele ontwikkelingen samengebracht in vijf samenhangende leerresultaten. Deze beschrijven dat studenten commerciële vraagstukken analyseren binnen gegeven kaders, marketing- en salesactiviteiten uitvoeren, digitale middelen en data toepassen ter ondersteuning van commerciële processen en professioneel en ethisch handelen binnen afgebakende verantwoordelijkheden. Het niveau van de leerresultaten is gekoppeld aan NLQF-niveau 5 en aan de Dublin-descriptoren.

Tijdens de panelgesprekken konden de directie, het management en de docenten helder

toelichten hoe de Ad CEO zich onderscheidt van de bacheloropleiding Commerciële Economie & Ondernemerschap. De leerresultaten van de Ad CEO richten zich op het toepassen van kennis, het uitvoeren van taken in bekende maar wisselende contexten en het dragen van verantwoordelijkheid voor het eigen werk en dat van anderen binnen een duidelijk afgebakend werkterrein. De bacheloropleiding richt zich daarentegen op analyse, beleidsvorming en strategische besluitvorming. Waar de bachelorprofessional strategie ontwikkelt, vertaalt de Ad-professional deze naar uitvoerbare commerciële activiteiten en operationele verbeteringen.

De opleiding evalueert de leerresultaten periodiek met de WVC en stelt deze waar nodig bij.

Aansluiting werkveld

De Ad CEO beschikt, samen met de bachelor Commerciële Economie & Ondernemerschap, over een opleidingsspecifieke WVC. Deze commissie bestaat uit zeven vertegenwoordigers met uiteenlopende commerciële achtergronden, waaronder marketing, sales, e-commerce en ondernemerschap. De WVC wordt periodiek geraadpleegd over de inhoud en actualiteit van het opleidingsprofiel. Daarnaast organiseert Tio tweemaal per jaar instellingsbrede werkveldbijeenkomsten waaraan de vertegenwoordigers uit de opleidingsspecifieke WVC's van Tio deelnemen. Tijdens deze bijeenkomsten worden onder meer actuele ontwikkelingen, verwachtingen ten aanzien van afgestudeerden en voorbeelden van studentenproducten besproken.

Werkveldvertegenwoordigers met wie het panel sprak gaven aan dat thema's die in de WVC worden besproken, zoals AI, data-gedreven werken, ondernemerschap en internationale competenties, naar tevredenheid terugkomen in de leerresultaten en het curriculum. Het werkveld typeert de Ad-afgestudeerde als een praktische

professional met een ondernemende houding, inzetbaar in operationele en tactische commerciële functies binnen uiteenlopende organisaties. De Ad-professional werkt uitvoerend en ondersteunend binnen bestaande kaders en draagt bij aan de optimalisatie van processen. Daarmee onderscheidt de Ad-professional zich volgens het werkveld van de bachelorprofessional, die in sterkere mate op strategisch en beleidsmatig niveau functioneert.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat Tio met de Ad CEO een helder gepositioneerd programma aanbiedt dat opleidt tot commerciële professionals op NLQF-niveau 5. De beoogde leerresultaten zijn aantoonbaar afgeleid van het herziene landelijke opleidingsprofiel Commerciële Economie (2024) en consistent vertaald naar een eigen beroeps- en opleidingsprofiel. Het panel vindt het Ad CEO profiel van Tio actueel en goed aansluiten bij ontwikkelingen in het commerciële domein. Digitalisering, data-gedreven werken, AI, duurzaamheid en ethiek zijn zichtbaar geïntegreerd in de kerntaken en leerresultaten. Het panel waardeert dat deze thema's niet als losse toevoegingen zijn opgenomen, maar structureel zijn verwerkt in het beroeps- en opleidingsprofiel, waardoor zij onderdeel vormen van het reguliere handelen van de Ad-professional.

De relatie met de Dublin-descriptoren en het NLQF-niveau 5 is inzichtelijk gemaakt. De leerresultaten richten zich op toepassing, uitvoering en het functioneren binnen afgebakende verantwoordelijkheden in wisselende contexten. Daarmee onderscheiden zij zich duidelijk van het strategisch-analytische niveau van de bacheloropleiding Commerciële Economie. Het panel acht het onderscheid tussen Ad- en bachelorniveau helder en consequent doorgevoerd in de formulering en positionering van de leerresultaten.

De inrichting van de Ad CEO sluit aan bij het instellingsprofiel van Tio Business School, waarin persoonlijk, excellent en ondernemend onderwijs centraal staan. Het panel ziet deze uitgangspunten herkenbaar terug in de kleine klassen, de intensieve begeleiding en de sterke oriëntatie op de beroepspraktijk.

Het panel constateert dat de opleiding een structurele en inhoudelijk betekenisvolle relatie onderhoudt met het werkveld. De WVC is betrokken geweest bij de herijking van het beroeps- en opleidingsprofiel en heeft het eindresultaat gevalideerd. Werkveldvertegenwoordigers herkennen de positionering van de opleiding en bevestigen dat het gekozen niveau

aansluit bij operationele en tactische functies in de commerciële praktijk.

Het panel waardeert de duidelijke positionering van de Ad CEO als zelfstandige opleiding met een eigen beroeps- en opleidingsprofiel en eindniveau. De opleiding maakt helder welk type professional zij opleidt en welke rol deze vervult binnen commerciële functies in uiteenlopende organisaties.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De Ad CEO is een tweejarig voltijd programma van 120 EC dat wordt aangeboden in het Nederlands en in het Engels. De beoogde leerresultaten zijn uitgewerkt in leeruitkomsten op moduleniveau en vormen het uitgangspunt voor de inrichting van het curriculum en de toetsing. De opbouw van het programma laat een ontwikkeling zien van kennisverwerving en toepassing in herkenbare beroepssituaties naar meer zelfstandige analyse en integratie in complexere contexten. Studenten werken gedurende de opleiding aan realistische casuïstiek, integrale opdrachten, projecten, stage en een afstudeerproject.

Opbouw programma

De opleiding hanteert bij de opbouw van het programma de taxonomie van Bloom als referentiekader voor niveauontwikkeling. In het eerste studiejaar ligt het accent op het verwerven en toepassen van kennis op lagere orde denk-niveaus. Studenten ontwikkelen een stevige vakinhoudelijke basis en leren concepten en modellen toepassen in afgebakende beroepssituaties. Het niveau van Ad- en bachelorstudenten is in het eerste studiejaar vergelijkbaar. Vanwege het vergelijkbare niveau volgen studenten van de Ad CEO en de bachelor Commerciële Economie het eerste jaar gezamenlijk. De kleine klassen maken het mogelijk om binnen de lessen te differentiëren op basis van leerbehoeften en tempo.

Vanaf het tweede studiejaar vindt een duidelijke programmatische differentiatie plaats. Ad-studenten volgen in dat jaar opleidingsspecifieke modules die inhoudelijk en qua oriëntatie verschillen van die van de bachelorstudenten.

Daarmee krijgt het Associate degree-programma een eigen karakter. Tegelijkertijd verschuift het zwaartepunt naar hogere orde denken, integratie van kennis en toepassing in complexere en minder gestructureerde contexten. Van studenten wordt in toenemende mate zelfstandigheid verwacht bij het analyseren van commerciële vraagstukken en het ontwikkelen van praktijkgerichte beroepsproducten. Deze opbouw ondersteunt een consistente ontwikkeling naar het beoogde eindniveau van de Associate degree.

Curriculum (2022-2025)

Het curriculum in de periode 2022–2025 is georganiseerd in twee semesters per studiejaar (60 EC per jaar). Het studiejaar bestaat uit een onderwijsperiode van september tot en met december, een tweede periode van januari tot en met april en een zomerperiode waarin studenten, afhankelijk van het studiejaar, stage lopen of het afstudeerproject uitvoeren.

Het programma kent een modulaire opzet en maakt onderscheid tussen onderwijseenheden les en projecten. De onderwijseenheden les omvatten vakinhoudelijke modules, vaardigheden-onderwijs en praktijkgericht onderzoek. In jaar 1 volgen studenten onder meer Marketing, Digitale Marketing, Inleiding E-commerce, Basis Finance & Accounting, Sales Skills en Praktijkgericht Onderzoek 1, aangevuld met communicatieve vaardigheden en English-modules. De projecten krijgen vorm in de Experience Days in jaar 1. Tijdens de Experience Days werken studenten in teamverband aan realistische commerciële vraagstukken waarin meerdere vakgebieden samenkomen. Het eerste jaar wordt

afgesloten met een stage van 20 EC in de zomerperiode.

In jaar 2 volgen studenten binnen de onderwijs-eenheid les modules zoals Branding, Digital Sales, Online Presence, Verdieping E-commerce, en Praktijkgericht Onderzoek 2. De projecten bestaan uit Business plan 1, Digital Startup en een projectweek (E-commerce Improvement). Het curriculum wordt afgesloten met een tweede stageperiode van 20 EC. Tijdens de gesprekken werd toegelicht dat deze opzet met een duidelijk onderscheid tussen lesmodules en projectweken functioneel was, maar dat de samenhang tussen beide onderdelen kon worden versterkt. Dit inzicht heeft mede geleid tot de herstructurering in het curriculum vanaf 2026.

Curriculum (vanaf september 2026)

Vanaf september 2026 wordt een herzien curriculum (de zogenoemde blauwdruk) ingevoerd dat aansluit bij de instellingsbrede herstructurering naar 60 EC per studiejaar en een indeling in drie onderwijsperiodes: september tot en met december, januari (afronding en herkansingen) en februari tot en met mei, met een eventuele doorloop in de zomer. Het curriculum behoudt een modulaire opzet, maar is opgebouwd vanuit de beoogde leerresultaten. De opbouw van het curriculum laat een duidelijke ontwikkeling zien in complexiteit en zelfstandigheid. Alle reguliere modules omvatten 6 EC. Het afstudeerproject is uitgebreid naar 24 EC en vormt het integrerende sluitstuk van de opleiding.

In het eerste studiejaar volgen studenten opleidingsspecifieke modules waarin de basis van het commerciële vakgebied wordt gelegd. Modules als Mapping the Business, Sales Skills, Business Modelling, Creative Concept Design, Online Marketing en Sales & Account Management richten zich op het herkennen van commerciële kansen, het vertalen van marktinformatie naar concrete acties en het uitvoeren van

commerciële activiteiten binnen afgebakende kaders. Parallel hieraan lopen twee leerlijnen: Business Skills en Professional Skills. Binnen de leerlijn Business Skills ontwikkelen studenten onder meer competenties op het gebied van data-gedreven besluitvorming en marketing. Binnen de leerlijn Professional Skills werken studenten aan communicatievaardigheden en het ontwikkelen van een ondernemende houding.

De Experience Days zijn in het vernieuwde curriculum inhoudelijk gekoppeld aan de modules in de eerste onderwijsperiode. Tijdens deze integrale projectdagen passen studenten opgedane kennis en vaardigheden toe in een realistische commerciële opdracht. De projectuitkomsten worden beoordeeld in samenhang met de betreffende modules, waardoor kennis, toepassing en professionele houding binnen dezelfde periode worden geïntegreerd.

In het tweede studiejaar wordt verdieping aangebracht in zowel inhoud als zelfstandigheid. Studenten volgen modules als Branding, Customer Journey en Digital Startup, waarin zij leren commerciële concepten verder uit te werken en te positioneren in een concrete marktcontext. De leerlijn Business Skills wordt voortgezet met onder meer Finance en Research & Analysis, waarmee studenten hun analytische en financiële basis versterken. Binnen de leerlijn Professional Skills werken studenten in de module Professional Competence aan hun rol als beginnend beroepsbeoefenaar, met aandacht voor verantwoordelijkheid, samenwerking en reflectie.

Het afstudeerproject van 24 EC beslaat een substantieel deel van het tweede jaar en integreert meerdere leerresultaten in één samenhangend beroepsproduct. Studenten werken aan een praktijkgericht vraagstuk waarin zij aantonen dat zij commerciële kennis en vaardigheden

kunnen toepassen binnen een reële beroepscontext en binnen de verantwoordelijkheden die passen bij het Ad-niveau.

Ten opzichte van het eerdere curriculum is het aantal stageperiodes teruggebracht van twee naar één. Huidige studenten gaven echter aan dat zij het verminderen van het aantal stages als een gemis zouden ervaren, omdat zij de stageperiode zien als een van de meest leerzame onderdelen van de opleiding en als belangrijk voor hun professionele ontwikkeling en arbeidsmarktoriëntatie. Het management gaf aan dat praktijkgericht leren in het nieuwe curriculum voldoende aan bod zal blijven komen via integrale opdrachten, projectweken, externe casuïstiek, bedrijfsbezoeken en betrokkenheid van vertegenwoordigers uit het werkveld. Externe opdrachtgevers leveren input voor projecten en gastsprekers en praktijkvoorbeelden worden systematisch ingezet om de verbinding met het werkveld zichtbaar te houden.

Naar aanleiding van aanbevelingen uit een eerdere visitatie is ondernemerschap in het vernieuwde curriculum zichtbaarder gepositioneerd, onder meer in de modules Business Modelling, Digital Startup en Entrepreneurial Mindset.

AI in onderwijs

Werkveldvertegenwoordigers gaven tijdens het panelgesprek aan dat AI-vaardigheid en databewust handelen essentiële competenties zijn voor beginnende commerciële professionals. De opleiding heeft deze ontwikkeling zichtbaar geïntegreerd in modules en leerresultaten. Docenten gaven aan dat in het onderwijs veel aandacht wordt besteed aan het kritisch gebruik van AI-toepassingen. Studenten leren dat AI-gegenereerde informatie altijd moet worden gevalideerd aan de hand van vakinhoudelijke kennis en betrouwbare bronnen. Ook wordt

besproken dat AI minder geschikt is in situaties waarin diepgaande vakinhoudelijke analyse of normatieve afwegingen vereist zijn, bijvoorbeeld bij complexe financiële onderbouwingen, strategische investeringsbeslissingen of ethische dilemma's. Het uitgangspunt is dat AI een ondersteunend instrument is en geen vervanging van professioneel oordeel.

De professionalisering van docenten op het gebied van AI is structureel ingericht. Binnen Tio worden periodieke en verplichte sessies georganiseerd waarin docenten ervaringen uitwisselen, casuïstiek bespreken en gezamenlijke richtlijnen ontwikkelen voor verantwoord gebruik van AI in onderwijs en toetsing. De examencommissie ziet erop toe dat het gebruik van AI binnen toetsing past binnen de kaders van betrouwbaarheid, zelfstandigheid en controleerbaarheid van het werk van de student.

Honoursprogramma

Nieuw in het curriculum is het extracurriculaire honoursprogramma. Het honoursprogramma vindt plaats in de zomerperiode (juni–augustus) en studenten kunnen vrijwillig deelnemen. Het honoursprogramma biedt gemotiveerde studenten de mogelijkheid tot verbreding en verdieping naast het reguliere programma. Studenten kunnen deelnemen aan verdiepende praktijkprojecten, extra modules of werkervaringsactiviteiten. Deelname kan leiden tot een honourscertificaat, mits aan vastgestelde criteria wordt voldaan.

Leeromgeving

De leeromgeving van de Ad Commerciële Economie & Ondernemerschap is gebaseerd op de in 2025 herijkte onderwijsmissie van Tio en uitgewerkt in het zogenoemde ABC van Tio: activerend, beroepsgericht en contextrijk onderwijs.

Activerend onderwijs houdt in dat studenten tijdens lessen actief werken aan opdrachten, casussen, presentaties en praktijkgerichte oefeningen. Docenten maken gebruik van interactieve werkvormen zoals rollenspellen, pitches, feedbacksessies en het gezamenlijk analyseren van praktijkcases. Studenten worden gestimuleerd om verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces en om actief bij te dragen aan groepsdiscussies en projectwerk.

Beroepsgericht onderwijs betekent dat opdrachten en leeractiviteiten direct aansluiten bij herkenbare commerciële beroepssituaties. Theorie en praktijk worden in samenhang aangeboden, zodat concepten en modellen direct worden toegepast in concrete vraagstukken. Studenten werken onder meer aan marketingplannen, salesstrategieën, klantreisanalyses en digitale conceptontwikkeling voor bestaande of realistische organisaties.

Contextrijk onderwijs houdt in dat leeractiviteiten zijn gesitueerd in herkenbare en realistische beroepscontexten. De opdrachten zijn zodanig vormgegeven dat studenten inzicht krijgen in de samenhang tussen verschillende commerciële disciplines, zoals marketing, sales, data-analyse en ondernemerschap.

Tijdens het locatiebezoek benadrukten docenten dat het ABC van Tio richtinggevend is voor hun lespraktijk. Zij gaven aan dat zij theorie steeds koppelen aan actuele praktijkvoorbeelden uit hun eigen beroepscontext, waarna studenten direct aan de slag gaan met opdrachten, rollenspellen of casuïstiek. Studenten bevestigden dit beeld en gaven aan juist de combinatie van docenten met praktijkervaring, interactieve werkvormen en ruimte om te oefenen als onderscheidend te ervaren.

Praktijkgericht onderwijs vormt een centrale pijler van de leeromgeving. Studenten werken gedurende het gehele programma aan beroeps-authentieke opdrachten en integrale projecten. In zowel het huidige als het nieuwe curriculum krijgt dit onder meer vorm in de Experience Days en projectweken. In het vernieuwde curriculum zijn projectopdrachten gekoppeld aan inhoudelijke modules. Hierdoor worden theorie, vaardigheden en professionele ontwikkeling binnen dezelfde onderwijsperiode geïntegreerd aangeboden en beoordeeld. Het afstudeerproject, dat vanaf september 2026 is uitgebreid naar 24 EC, vormt het sluitstuk waarin meerdere leerresultaten samenkomen in één integraal beroepsproduct.

De opleiding besteedt aandacht aan verschillende vormen van samenwerking. In monodisciplinaire onderwijsseenheden staat individuele beheersing van vakinhoud centraal. In multidisciplinaire projecten worden meerdere vakgebieden gelijktijdig toegepast. Daarnaast volgen studenten in interdisciplinaire settings modules samen met studenten van andere opleidingen, zoals de module Communication. Studenten gaven in het panelgesprek aan deze gemengde samenstelling te waarderen. Ze leren werken in diverse teams en ontwikkelen hun communicatieve en samenwerkingsvaardigheden in uiteenlopende groepsdynamieken.

Tijdens de gesprekken lichtten docenten toe dat de kleinschaligheid van de opleiding ruimte biedt voor differentiatie en persoonlijke begeleiding. De maximale groepsgrootte bedraagt 16 studenten bij theoriemodules en 10 studenten bij praktijkgerichte onderdelen. Studenten bevestigen dat deze kleinschaligheid bijdraagt aan een prettige leeromgeving. Ze worden actief in lessen betrokken via praktijkopdrachten, presentaties en groepsdiscussies en er is veel individuele aandacht en directe feedback.

Studenten gaven aan bewust te hebben gekozen voor de Associate degree vanwege de kleinschaligheid, het praktijkgerichte karakter, en de directe koppeling met het werkveld.

De opleiding streeft naar een leeromgeving waarin studenten zich fysiek, sociaal en emotioneel veilig voelen. Docenten en studiecoaches zijn laagdrempelig benaderbaar en volgen de studievoortgang en het welzijn van studenten actief. De vaste studiecoachstructuur draagt bij aan continuïteit in begeleiding.

Digitale middelen maken integraal onderdeel uit van het onderwijs. Studenten werken met data-analyse, online marketingtools en AI-toepassingen die aansluiten bij actuele ontwikkelingen in het commerciële werkveld. Naast het toepassen van deze middelen is er aandacht voor kritisch en verantwoord gebruik van data en AI binnen commerciële besluitvorming.

Engelse taal en Engelse naamgeving

De Ad CEO wordt aangeboden in een Nederlandstalige en een Engelstalige variant. De Engelstalige variant wordt gevoerd onder de naam Ad Commerce Economics & Entrepreneurship.

De keuze voor een Engelstalige variant is gemotiveerd vanuit de internationale oriëntatie van het commerciële werkveld. Marketing, sales, e-commerce en ondernemerschap opereren in toenemende mate in internationale contexten waarin Engels de dominante voertaal is. Afgestudeerden komen regelmatig terecht bij internationaal opererende organisaties of vervullen functies waarin internationale communicatie, Engelstalige rapportages en internationale samenwerking onderdeel uitmaken van het dagelijks werk.

Daarnaast ziet de opleiding een groeiende groep studenten die bewust kiest voor een

Engelstalige opleiding. Het betreft zowel Nederlandstalige studenten als internationale studenten met een buitenlandse vooropleiding. Het Engelstalige aanbod maakt instroom voor deze groep mogelijk en draagt bij aan een leeromgeving waarin studenten ervaring opdoen met interculturele samenwerking. Studenten uit de Engelstalige variant gaven tijdens het panelgesprek aan het internationale karakter van de opleiding te waarderen.

De leerresultaten, leeruitkomsten, leerdoelen en toetsing zijn inhoudelijk gelijk voor beide varianten. Het beoogde eindniveau is identiek. Eventuele verschillen betreffen uitsluitend de voertaal van het onderwijs en het gebruikte lesmateriaal of praktijkvoorbeelden. De Engelstalige naamgeving sluit aan bij de internationale positionering van de opleiding en bij de terminologie die in het commerciële werkveld gangbaar is. Hiermee is de opleiding ook voor internationale studenten en werkgevers herkenbaar gepositioneerd.

Voor docenten die onderwijs verzorgen in de Engelstalige variant geldt een aantoonbaar taalniveau van minimaal C1 (CEFR). Tio hanteert hiervoor de Gedragscode Voertaal Onderwijs.

Instroom

Tio hanteert voor de Ad CEO de wettelijke toelatingseisen zoals vastgelegd in de WHW. Kandidaten zijn toelaatbaar met een havo-, vwo-, hbo- of mbo-diploma op niveau 4. Kandidaten van 21 jaar en ouder die niet beschikken over een van deze diploma's kunnen via een 21+-toelatingsassessment aantonen dat zij over het vereiste instroomniveau beschikken.

Voor kandidaten met een buitenlands diploma gelden dezelfde inhoudelijke instroomeisen. Het niveau van buitenlandse diploma's wordt geverifieerd via Nuffic. De opleiding volgt

hierbij de instellingsbrede richtlijnen voor toelating en bewaakt op instellingsniveau een evenwichtige samenstelling van de studentpopulatie.

De toelating verloopt via de toelatingscommissie. Voorafgaand aan inschrijving nemen kandidaten deel aan een intakeprocedure. Deze bestaat uit een intakegesprek en de mogelijkheid tot proefstuderen. Tijdens het intakegesprek wordt besproken of de opleiding aansluit bij de vooropleiding, motivatie, verwachtingen en studiehouding van de kandidaat. Het proefstuderen biedt kandidaten inzicht in de inhoud, didactische aanpak en studielast van de opleiding. Op basis van deze intake kan de toelatingscommissie kandidaten gemotiveerd adviseren om wel of niet met de opleiding te starten.

De studentpopulatie van de Ad CEO omvat circa 30 studenten verdeeld over beide studiejaar. De instroom bestaat relatief vaker uit mbo-doorstromers dan uit havisten. Directie en management gaven aan dat in het verleden studenten die in de bacheloropleiding niet succesvol waren, instroomden in de Ad-opleiding.

Docenten

Het docententeam van de Ad CEO bestaat uit docenten met inhoudelijke deskundigheid en actuele werkervaring in het commerciële domein. Het merendeel van de docenten (ten minste 80%) is opgeleid op masterniveau. Verschillende docenten beschikken over recente praktijkervaring in marketing, sales, e-commerce of ondernemerschap. Deze praktijkervaring wordt zichtbaar ingezet in het onderwijs, onder meer via actuele casuïstiek, praktijkvoorbeelden en het bespreken van beroepssituaties uit eigen ervaring. Uit interne evaluaties, studenttevredenheidsmetingen en het panelgesprek met studenten blijkt dat studenten positief zijn over de vakinhoudelijke deskundigheid en

praktijkervaring van docenten. Met name de verbinding tussen theorie en praktijk en de interactieve werkvormen worden gewaardeerd.

Binnen het onderwijs vervult de docent de rol van vakinhoudelijk expert en begeleider van het leerproces. Docenten zijn verantwoordelijk voor het verzorgen van onderwijs, het begeleiden van studenten en het beoordelen van beroepsproducten en toetsen binnen hun vakgebied.

Het kernteam van de opleiding bestaat uit kern-docenten en de opleidingsmanager. De opleidingsmanager is verantwoordelijk voor de beleidsmatige en inhoudelijke aansturing van de opleiding, waaronder curriculumontwikkeling en kwaliteitsborging. Het kernteam bewaakt de samenhang tussen modules, de aansluiting op de leerresultaten en de kwaliteit en consistentie van toetsing.

Docenten worden ingezet op modules die aansluiten bij hun expertise. Per module zijn docentcompetenties geformuleerd. De inzet van docenten vindt plaats op basis van de mate waarin hun kwalificaties en ervaring aansluiten bij de vereiste docentcompetenties. Docenten kunnen aanvullende rollen vervullen, zoals examiner, afstudeerbeoordelaar of ontwikkelaar van studiemateriaal. Voor deze rollen gelden vastgestelde functieprofielen en scholingseisen. Examinatoren worden na afronding van een inwerk- en trainingstraject formeel aangewezen door de examencommissie.

In het panelgesprek werd duidelijk dat docenten structureel deelnemen aan professionaliseringsactiviteiten. Startende docenten doorlopen een inwerktraject gericht op didactische bekwaamheid. Nieuwe docenten worden gekoppeld aan een ervaren collega als buddy. Alle docenten nemen deel aan halfjaarlijkse scholingsbijeenkomsten, waarin onder meer aandacht is

voor activerende didactiek, toetsing, begeleiding van diverse studentgroepen en actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied, waaronder digitalisering en AI.

De kwaliteit van het functioneren van docenten wordt periodiek geëvalueerd via onderwijsevaluaties, gesprekken met de vestigingsmanager en collegiale afstemming. Indien uit evaluaties blijkt dat verbetering nodig is, worden gerichte ontwikkelafspraken gemaakt en zo nodig aanvullende scholing ingezet. Indien een docent niet langer voldoet aan de eisen die bij een specifieke rol horen, kan deze rol worden herzien.

De opleiding wordt verzorgd op zes locaties: Groningen, Eindhoven, Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Hengelo. Om consistentie in uitvoering te waarborgen vindt voorafgaand aan iedere onderwijsperiode een modulevergadering plaats waarin inhoud, leerdoelen, werkvormen en toetsing worden afgestemd. Na afloop van de module wordt de uitvoering geëvalueerd en worden waar nodig bijstellingen gedaan. Modulewijzers, docentenhandleidingen en centrale presentaties vormen de gemeenschappelijke basis voor het onderwijs op alle locaties. Docenten voegen hieraan actuele praktijkvoorbeelden toe, passend bij hun expertise en de regionale context.

Binnen het docententeam vindt regelmatig overleg plaats, zowel binnen de opleiding als in afstemming met vertegenwoordigers uit het werkveld. In samenspraak met de curriculumcommissie wordt jaarlijks een ontwikkelagenda vastgesteld waarin actualisering van inhoud, toetsing en didactiek wordt gepland. Tijdens het locatiebezoek gaf het docententeam aan dat de centrale afstemming tussen locaties bijdraagt aan een consistente uitvoering van het curriculum. Tegelijkertijd is er ruimte voor docenten om eigen praktijkvoorbeelden en actuele casuïstiek

in te brengen, waardoor actualiteit en professionele autonomie behouden blijven.

Begeleiding

De kleinschaligheid van de opleiding maakt intensieve en persoonlijke begeleiding mogelijk. Bij aanvang van de opleiding krijgt iedere student een vaste studietoegang toegewezen. De studietoegang is gedurende de gehele opleiding het primaire aanspreekpunt voor studievoortgang en professionele ontwikkeling.

Studietoegangscoaches voeren meerdere studievoortgangsgesprekken per studiejaar. Tijdens deze gesprekken worden studieresultaten, motivatie, studiehouding, beroepsoriëntatie en stagevoorbereiding besproken. Studietoegangscoaches monitoren de studievoortgang aan de hand van aanwezigheidsregistratie en behaalde studiepunten en signaleren tijdig eventuele studie- of welzijnsproblemen.

De studietoegang vervult tevens de rol van stagebegeleider. Hierdoor is er continuïteit tussen binnenscholen onderwijs en praktijkleren. Studenten zijn zelf verantwoordelijk voor het vinden van een stageplaats. De opleiding ondersteunt dit proces via onder meer het Tio Career Event en het netwerk van (inter)nationale organisaties waarmee Tio samenwerkt. Nieuwe stageorganisaties worden vooraf beoordeeld door de stagetoetsingscommissie op geschiktheid en inhoudelijke aansluiting bij de leerresultaten. Tijdens de stage vinden minimaal drie formele contactmomenten plaats tussen student, studietoegang en praktijkbegeleider. In Nederland wordt ten minste één fysiek bedrijfsbezoek afgelegd. Bij stages in het buitenland wordt, waar mogelijk, eveneens een fysiek bezoek gepland. Indien een fysiek bezoek redelijkerwijs niet uitvoerbaar is, vindt het contact plaats via digitale middelen.

Bij de inrichting van het programma is rekening gehouden met de achtergrond van de instroom, die relatief vaak bestaat uit mbo-doorstromers. In de beginfase van de opleiding besteden studietoelagen aandacht aan studietoelagen en beroepsvaardigheden, zoals plannen, reflecteren, zelfstandig werken en het organiseren van studietijd. Deze begeleiding ondersteunt studenten bij de overgang naar het hbo-niveau. Voor internationale studenten is aanvullende begeleiding beschikbaar bij praktische zaken, zoals huisvesting, zorgverzekering en verblijfsprocedures.

Het panel heeft op basis van het Handboek Maatwerk, dat tijdens het locatiebezoek ter inzage lag, en de gesprekken met studietoelagen een goed beeld gekregen van de aanvullende maatwerkvoorzieningen waarvan studenten gebruik kunnen maken. Deze voorzieningen zijn onder meer bedoeld voor studenten met een functiebeperking, topsporters, studenten met zorgtaken of studenten met een eigen onderneming. De ondersteuning wordt afgestemd op individuele omstandigheden. Verzoeken tot aanpassingen in toetsing of studieplanning worden beoordeeld conform vastgelegde procedures en in afstemming met de examencommissie, zodat zorgvuldigheid en kwaliteitsborging zijn gewaarborgd.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de Ad CEO beschikt over een samenhangende, beroepsgerichte en inspirerende onderwijsleeromgeving die aansluit bij de beoogde leerresultaten en de onderwijsvisie van Tio. Het panel is positief over de opbouw van het programma, waarin studenten stapsgewijs toewerken naar zelfstandiger functioneren in operationele en coördinerende rollen. In het eerste studiejaar is sprake van een gezamenlijke basis met de bacheloropleiding, in het tweede jaar vindt programmatische differentiatie plaats

via opleidingsspecifieke modules, de integrale projectopdrachten, de stage in het huidige curriculum, en het afstudeerproject. Het panel acht deze inrichting passend voor het Associate degree-niveau, mede omdat docenten en studenten aangeven dat binnen de kleinschalige setting ruimte bestaat om te differentiëren in begeleiding en verwachtingen.

Het panel waardeert de herziening van het curriculum per september 2026. De opbouw in complexiteit en zelfstandigheid is logisch vormgegeven en sluit aan bij de ontwikkeling van studenten op NLQF-niveau 5. De uitbreiding van het afstudeerproject naar 24 EC versterkt de integratie van meerdere leerresultaten in de afrondende fase van de opleiding. Het panel constateert dat aanbevelingen uit eerdere visitaties, onder meer ten aanzien van de zichtbaarheid van ondernemerschap, aantoonbaar zijn verwerkt in het curriculum.

Het panel merkt op dat in het vernieuwde curriculum het aantal stageperiodes is teruggebracht naar één. Dit vraagt om blijvende aandacht voor een herkenbare en structurele inbedding van praktijkgerichtheid binnen het binnenschoolse onderwijs. De opleiding geeft hieraan invulling via integrale opdrachten, projectweken, externe casuïstiek, bedrijfsbezoeken en gastsprekers. Het panel ziet daarbij mogelijkheden om de betrokkenheid van externe opdrachtgevers nog meer te koppelen aan specifieke modules en projecten, zodat de beroepscontext gedurende het gehele programma aantoonbaar en concreet zichtbaar blijft.

Het panel stelt vast dat de opleiding op een doordachte wijze aandacht besteedt aan AI-geletterdheid binnen de onderwijsleeromgeving. De koppeling met signalen uit het werkveld over het belang van AI-vaardigheid en data-bewust handelen acht het panel overtuigend. Het panel

waardeert dat de opleiding niet alleen inzet op het toepassen van AI, maar aandacht heeft voor kritisch gebruik, validatie van uitkomsten en het behoud van professioneel oordeel. Daarmee positioneert de opleiding AI als ondersteunend instrument binnen het commerciële vakgebied en sluit zij aan bij actuele ontwikkelingen in de beroepspraktijk.

De onderwijsvisie, uitgewerkt in het ABC van Tio (activerend, beroepsgericht en contextrijk), is herkenbaar in de gekozen werkvormen en in de inrichting van het curriculum. Studenten werken actief aan praktijkopdrachten en ontvangen gerichte feedback. De combinatie van kleine klassen, gestructureerde begeleiding en interactieve werkvormen sluit volgens het panel goed aan bij de doelgroep van de Associate degree. Naast opleidingsspecifieke modules volgen studenten ook opleidingsoverstijgende modules waarin zij gezamenlijk onderwijs volgen met studenten van andere opleidingen. Deze gemengde samenstelling biedt studenten de gelegenheid om in diverse teams samen te werken en hun communicatieve vaardigheden verder te ontwikkelen.

Het panel spreekt waardering uit voor de deskundigheid en betrokkenheid van het docententeam. De docenten beschikken over relevante praktijkervaring, wat zichtbaar bijdraagt aan de actualiteit en beroepsgerichtheid van het onderwijs. De inzet van docenten vindt plaats op basis van expertise; voor aanvullende rollen gelden duidelijke functie-eisen en scholingsvereisten. De structurele afstemming tussen de zes onderwijslocaties via modulevergaderingen en centrale documentatie waarborgt een consistente uitvoering van het curriculum, terwijl docenten ruimte behouden om actuele praktijkvoorbeelden in te brengen. Het panel kwalificeert het team als inhoudelijk sterk en professioneel volwassen. In de gesprekken toonden

docenten een gezamenlijke reflectieve houding en een consistente visie op het Ad-profiel. Deze professionaliteit en onderlinge afstemming dragen bij aan stabiliteit binnen de opleiding en vormen een belangrijke basis voor de duurzame borging van het eindniveau.

De studiebegeleiding is gestructureerd ingericht. Studenten hebben gedurende de opleiding een vaste studiecoach die studievoortgang en professionele ontwikkeling volgt. De stagebegeleiding is gekoppeld aan deze studiecoachrol, wat de continuïteit bevordert.

Het panel spreekt waardering uit voor de zorgvuldige en uitgebreide inrichting van het maatwerkbeleid. Tijdens het locatiebezoek kreeg het panel op basis van het Handboek Maatwerk en de gesprekken met studiecoaches een concreet en overtuigend beeld van de wijze waarop individuele ondersteuningsvragen professioneel worden opgepakt. Het panel acht dit een duidelijke sterkte van de opleiding, omdat inclusiviteit, zorgvuldigheid en kwaliteitsborging in samenhang worden vormgegeven zonder concessies te doen aan het beoogde eindniveau.

De opleiding wordt aangeboden in een Nederlandstalige en een Engelstalige variant. Het panel stelt vast dat de keuze voor het Engels als voertaal en de Engelstalige naam inhoudelijk is gemotiveerd vanuit de internationale beroepscontext van het commerciële domein. Tevens stelt het panel vast dat docenten die onderwijs verzorgen in de Engelstalige variant beschikken over het vereiste taalniveau (minimaal C1). Het panel acht de kwaliteit van het Engelstalige onderwijs daarmee voldoende geborgd.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Het toetsbeleid van de Ad CEO is uitgewerkt op opleidingsniveau en vastgelegd in het toetsplan (2026). De kaders voor toetsing en examinering zijn formeel vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER) en nader uitgewerkt in het Uitvoeringsreglement Tentaminering en Examinering. De opleiding beschouwt toetsing als integraal onderdeel van het onderwijsproces. Toetsing vervult zowel een summatieve functie, gericht op het vaststellen van het behaalde niveau, als een formatieve en didactische functie, gericht op het ondersteunen van het leerproces.

Toetsing is gericht op het summatief beoordelen van kennis, vaardigheden en beroepshouding in samenhang, passend bij het Ad-niveau (NLQF 5) en het beroeps- en opleidingsprofiel. Formatieve toetsmomenten worden ingezet om studenten inzicht te geven in hun voortgang en ontwikkeling. Feedbackmomenten zijn geïntegreerd in opdrachten, presentaties en conceptversies van beroepsproducten.

In 2025 heeft Tio het document Tentamenmodellen ontwikkeld als onderdeel van de onderwijstoolkit. Dit document bevat instellingsbrede richtlijnen voor de constructie, formulering en beoordeling van tentamens en beroepsproducten. Vanaf september 2026 worden alle nieuw ontwikkelde of herziene tentamens conform deze richtlijnen vormgegeven.

Validiteit, betrouwbaarheid en transparantie

De opleiding borgt de validiteit van toetsing door toetsvormen systematisch af te stemmen op leeruitkomsten en leerdoelen. Per module is een toetsmatrijs opgesteld waarin is vastgelegd hoe de leeruitkomst wordt getoetst, inclusief de

bijbehorende leerdoelen, toetsvormen, en weging.

De betrouwbaarheid wordt geborgd door vaste procedures bij toetsconstructie en beoordeling. Toetsen worden ontwikkeld door twee examinatoren en voorafgaand aan afname gecontroleerd door een derde beoordelaar. Bij praktijkproducten en presentaties worden twee examinatoren ingezet. Beoordeling vindt plaats aan de hand van vastgestelde beoordelingsmodellen en rubrics met uitgewerkte criteria en prestatieniveaus.

De opleiding waarborgt de transparantie van toetsing via het toetsplan, de OER en de modulewijzers in de elektronische leeromgeving. Hierin is per module vastgelegd welke toetsvormen worden gehanteerd, welke beoordelingscriteria gelden en hoe de weging plaatsvindt. Tijdens de gesprekken lichtten docenten toe dat beoordelingsformulieren en rubrics vooraf met studenten worden gedeeld en in de les worden besproken.

De examencommissie is verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van summatieve toetsing en ziet toe op de naleving van de OER. De examencommissie wijst examinatoren formeel aan en voert steekproefsgewijs controles uit op toetsen en beoordelingen. Daarnaast worden kwaliteitszorgfunctionarissen ingezet voor monitoring van toetsprocessen en toetskwaliteit.

Toetsprogramma

Het toetsprogramma bestaat uit een combinatie van schriftelijke kennistoetsen en praktijkgerichte toetsvormen. Schriftelijke tentamens worden met name ingezet om kennis van

kernbegrippen, modellen en theorieën te toetsen, zodat een stevige kennisbasis wordt geborgd. Tijdens de gesprekken gaven examinatoren aan dat de opleiding er in bepaalde modules bewust voor kiest om eerst het begripkader en de conceptuele basis te toetsen voordat studenten deze kennis toepassen in integrale opdrachten. Naast schriftelijke tentamens maakt de opleiding gebruik van praktijkgerichte toetsvormen, zoals het ontwikkelen van marketingplannen, het uitwerken van businessmodellen, het analyseren van customer journeys en het presenteren van commerciële concepten in de vorm van pitches.

De toetsing in het tweede studiejaar vraagt in toenemende mate om integratie van kennis en vaardigheden. Dit is met name zichtbaar in de praktijkopdrachten en in het afstudeerproject, waarin meerdere leerresultaten samenkomen. In het afstudeertraject tonen studenten aan dat zij in staat zijn een commercieel vraagstuk zelfstandig te analyseren, een onderbouwde oplossing te ontwikkelen en deze professioneel te verantwoorden.

Examinatoren lichtten tijdens het gesprek toe dat zij bij de ontwikkeling van toetsen expliciet nadenken over de opbouw van kennis naar toepassing. Zij gaven aan dat in het eerste studiejaar bewust gekozen wordt voor meer analytische beoordelingsvormen, terwijl in het tweede studiejaar vaker integrale en meer holistische beoordeling wordt ingezet. Deze opbouw sluit volgens hen aan bij de ontwikkeling van studenten richting zelfstandiger professioneel handelen.

Presentaties en pitches worden beoordeeld door twee examinatoren die inhoudelijke expertise hebben op het betreffende vakgebied. Beoordelingen worden vastgelegd aan de hand van vooraf vastgestelde beoordelingscriteria.

Docenten gaven tijdens de gesprekken aan dat studenten niet altijd zelfstandig gebruikmaken van de beoordelingsformulieren. Om de transparantie en het begrip van het beoordelingskader te vergroten, worden beoordelingscriteria daarom besproken in de les en toegepast in oefensituaties. Studenten geven elkaar feedback aan de hand van dezelfde criteria die bij summatieve beoordeling worden gehanteerd. Hiermee wordt het beoordelingskader onderdeel van het leerproces.

Afstuderen

Het afstudeerproject vormt het sluitstuk van de opleiding en fungeert als integrale toets van het functioneren op NLQF-niveau 5. Tijdens het locatiebezoek is toegelicht dat het afstuderen in de beginfase van de Associate degree sterk leunde op een meer klassieke onderzoeksopzet, vergelijkbaar met een bachelorthesis. Dit hing mede samen met de instroom van studenten die vanuit de bacheloropleiding doorstroombden naar de Ad. In die periode lag de nadruk relatief sterk op schriftelijke onderzoeksverslagen. Tussen 2022 en 2025 is de opleiding gestart met het invoeren van beroepsproducten als afstudeervorm. In het vernieuwde curriculum omvat het afstudeerproject 24 EC in plaats van 20 EC. Met deze uitbreiding heeft de opleiding beoogd meer ruimte te creëren voor verdieping, zelfstandigheid en integratie van leerresultaten in de afrondende fase van de opleiding. De opleiding heeft gekozen voor een afstudeerproject waarin studenten een beroepsproduct opleveren in de vorm van een advies, handeling, ontwerp of fabricaat, passend bij een concreet vraagstuk uit de beroepspraktijk. In dit beroepsproduct komen de leerresultaten in samenhang tot uitdrukking. Naast het beroepsproduct leveren studenten een verantwoording en een reflectie aan.

Beoordeling afstudeerproject

De beoordeling van het afstudeerproject vindt plaats op basis van vastgestelde beoordelingscriteria, uitgewerkt in rubrics met prestatieniveaus. Voorafgaand aan het locatiebezoek heeft het panel negen eindwerken bestudeerd (zie standaard 4). Het panel constateerde dat de onderbouwing van de toegekende cijfers in enkele gevallen niet volledig navolgbaar was vanuit de beoordelingsformulieren.

Tijdens het locatiebezoek is uitvoerig gesproken met de examencommissie en examinatoren over de ontwikkeling van de beoordelingssystematiek van het afstuderen. De opleiding heeft toegelicht dat deze systematiek in de afgelopen jaren stapsgewijs is aangescherpt. Tot en met studiejaar 2021–2022 werd het eindwerk uitsluitend beoordeeld door de studietoetscoach. In 2022–2023 werd naast de studietoetscoach een onafhankelijke examinerator betrokken bij de beoordeling. In 2023–2024 werd gewerkt met twee examinatoren. Sinds studiejaar 2024–2025 zijn begeleiding en beoordeling volledig van elkaar gescheiden en is de huidige systematiek van twee onafhankelijke beoordelaars ingevoerd.

In de huidige systematiek wordt het afstudeerproject begeleid door de studietoetscoach en de praktijkbegeleider vanuit de stageorganisatie. De studietoetscoach bewaakt het proces en de voortgang, maar heeft geen rol meer in de inhoudelijke beoordeling. De praktijkbegeleider geeft een inhoudelijk advies via een beoordelingsformulier, zonder een cijfer toe te kennen. De inhoudelijke beoordeling vindt plaats door twee onafhankelijke examinatoren, die het beroepsproduct afzonderlijk van elkaar beoordelen.

De opleiding maakt gebruik van het digitale beoordelingssysteem OnStage. Beoordelaars leggen hun oordeel onafhankelijk van elkaar vast.

Verschillen tussen beoordelingen worden zichtbaar gemaakt. Wanneer beoordelingen meer dan één punt van elkaar verschillen of wanneer twijfel bestaat rond de grens tussen voldoende en onvoldoende, vindt inhoudelijke afstemming plaats. Indien nodig wordt een derde beoordelaar betrokken om tot een gemotiveerd eindoordeel te komen. Deze werkwijze is vastgelegd in de toetsrichtlijnen.

In OnStage is opgenomen dat beoordelaars hun oordeel schriftelijk moeten onderbouwen. De examencommissie gaf aan dat deze verplichting sinds 2026 is aangescherpt: iedere beoordeling, ongeacht de uitkomst, dient gemotiveerd te worden. Hiermee wordt de navolgbaarheid van het eindoordeel versterkt en wordt tevens gerichte feedforward mogelijk gemaakt. Daarnaast zijn de beoordelingsformulieren herzien, zodat de koppeling tussen leerresultaten en beoordelingscriteria zichtbaar is. Examinatoren geven aan dat zij studenten steeds vaker niet alleen een cijfer, maar ook inhoudelijke terugkoppeling geven over sterke punten en ontwikkelpunten. Hiermee krijgt het afstudeertraject naast de summatieve functie ook een leerbevorderend karakter.

Examencommissie

Tio beschikt over één examencommissie voor alle hbo-opleidingen. Tot en met 2024 was er één gezamenlijke examencommissie voor zowel mbo- als hbo-opleidingen. Sinds 2025 is gekozen voor een aparte examencommissie voor het hbo. Tio heeft naar aanleiding van een kritische beoordeling door de inspectie in het mbo-onderwijs, waarbij onder meer de toetsing en examinering tegen het licht zijn gehouden, in 2025 gekozen voor een herinrichting van de examenorganisatie. Sindsdien is een aparte examencommissie voor de hbo-opleidingen ingesteld.

De examencommissie bestaat uit zes leden, waaronder één extern lid. De voorzitter vervult daarnaast een managementfunctie binnen de afdeling Onderwijs & Kwaliteit, maar heeft geen financiële verantwoordelijkheid. De instelling heeft desgevraagd toegelicht dat in deze combinatie van functies geen sprake is van belangenverstrengeling. In de huidige ontwikkelfase is bewust gekozen voor deze constructie vanwege de expertise van de voorzitter op het gebied van toetskwaliteit en examinering en diens rol in het verder professionaliseren van de examenorganisatie. Ter waarborging van de onafhankelijkheid is vastgelegd dat de vicevoorzitter het voorzitterschap overneemt wanneer sprake is van betrokkenheid bij een specifiek dossier of wanneer de onafhankelijkheid in het geding kan zijn.

De examencommissie ziet toe op de naleving van de OER en het Uitvoeringsreglement Tentaminering en Examinering, wijst examinatoren aan en voert steekproefsgewijs controles uit op toetsopgaven, beoordelingsdossiers en eindwerken. Daarnaast analyseert zij slagingspercentages, beoordeelt zij toetsmatrijzen, organiseert zij kalibratiesessies en adviseert zij het opleidingsmanagement over de kwaliteit en spreiding van toetsing binnen de modulestructuur. Sinds de instelling van de examencommissie hbo bevindt deze zich in een fase van verdere professionalisering. In 2025 heeft de commissie haar koers en werkwijze herijkt en ingezet op een meer proactieve invulling van haar wettelijke taak, met nadruk op het systematisch borgen van de kwaliteit van toetsing en het bewaken van het Ad-eindniveau. De examencommissie heeft onder meer aandacht besteed aan eerdere ervaren toetsdruk, de uitvoerbaarheid en helderheid van opdrachten, de onderbouwing van beoordelingscriteria en de positionering van de Associate degree als zelfstandige opleiding met een eigen eindniveau.

Examinatoren

Examinatoren worden formeel aangewezen door de examencommissie en beschikken over een interne equivalent van een BKE-certificering. Examinatoren en docenten nemen tweemaal per jaar deel aan verplichte professionaliseringsbijeenkomsten. Deze bijeenkomsten richten zich op de kwaliteit van toetsing en beoordeling, de toepassing van tentamenmodellen, het formuleren van heldere opdrachten en het onderbouwen van beoordelingsbeslissingen. Daarbij wordt aandacht besteed aan de aansluiting tussen leerresultaten, leerdoelen en toetsvormen, evenals aan het onderscheid tussen analytisch en holistisch beoordelen in verschillende fasen van de opleiding.

Integriteit, fraude en AI

De opleiding hanteert duidelijke procedures rondom fraude en onregelmatigheden bij tentamens en opdrachten. Wanneer sprake is van een vermoeden van fraude bij het afleggen van een tentamen, het maken van een beroepsproduct of het uitvoeren van het afstudeerproject, wordt dit gemeld bij de examencommissie. De examencommissie onderzoekt het dossier en hoort de betrokken student. Indien fraude wordt vastgesteld, bepaalt de examencommissie welke maatregel passend is, conform het Uitvoeringsreglement Tentaminering en Examinering. Mogelijke maatregelen variëren van het ongeldig verklaren van de toets tot het opnieuw moeten uitvoeren van de opdracht of – in ernstige gevallen – het opleggen van aanvullende sancties.

Het gebruik van AI bij toetsing is toegestaan bij beroepsproducten of eindwerken mits studenten dit transparant verantwoorden. Studenten dienen in hun product een aparte toelichting op te nemen waarin zij beschrijven welke tools zijn gebruikt, voor welke onderdelen, met welk doel en op welke wijze de uitkomsten zijn gecontro-

leerd. Studenten bevestigden dat zij AI inzetten, maar leren omgaan met het kritisch beoordelen van de gegenereerde output op juistheid, relevantie en toepasbaarheid binnen de beroepscontext.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding beschikt over een samenhangend en systematisch ingericht toetsbeleid. De relatie tussen leeruitkomsten, toetsvormen en beoordelingscriteria is inzichtelijk vastgelegd in toetsmatrijzen en beoordelingskaders. Toetsing ondersteunt zowel het vaststellen van het eindniveau als het leerproces van studenten.

Het panel vindt de ontwikkeling van het document Tentamenmodellen een duidelijke versterking van de toetskwaliteit. Het Tentamenmodelendocument bevat heldere kaders voor opdrachtformulering, beoordelingssystematiek en tentamensamenstelling en draagt bij aan consistentie, betrouwbaarheid en transparantie.

Het panel waardeert de praktijkgerichtheid van het toetsprogramma. De gekozen toetsvormen sluiten aan bij het commerciële werkveld en bieden studenten de mogelijkheid om kennis en vaardigheden geïntegreerd toe te passen in herkenbare beroepscontexten. De combinatie van kennistoetsen en praktijkgerichte opdrachten leidt tot een evenwichtig beeld van de ontwikkeling van studenten.

Het panel is positief over de ontwikkeling die de opleiding heeft doorgemaakt in de vormgeving van het afstuderen. De verschuiving van meer klassiek onderzoek naar beroepsproducten sluit beter aan bij het Ad-karakter van de opleiding en bij de verwachtingen van het werkveld. De verschillende afstudeervormen bieden studen-

ten ruimte om hun leerresultaten te integreren in een praktijkgerichte context.

Verder stelt het panel met tevredenheid vast dat de opleiding aantoonbaar verbetermaatregelen heeft doorgevoerd naar aanleiding van eerdere aandachtspunten. De duidelijke scheiding tussen begeleiding en beoordeling, het werken met twee onafhankelijke examinatoren en de aangescherpte motiveringsplicht versterken de transparantie en betrouwbaarheid en dragen bij aan een zorgvuldige vaststelling van het eindniveau. Het panel constateert dat de opleiding eerdere aandachtspunten serieus heeft opgepakt en aantoonbaar verbeteringen heeft doorgevoerd.

Het panel is positief over de actieve rol van de examencommissie in het bewaken van de toetskwaliteit en het eindniveau. Door middel van steekproeven, reflectie op beoordelingspraktijken en feedback op de wijze van beoordelen draagt de examencommissie zichtbaar bij aan de borging van het eindniveau. Het panel waardeert deze actieve participatie en de professionele dialoog over toetskwaliteit.

Met betrekking tot generatieve AI constateert het panel dat de opleiding het gebruik daarvan binnen toetsing op zorgvuldige wijze heeft gereguleerd. Door studenten te verplichten hun gebruik van AI te verantwoorden, wordt de zelfstandigheid en controleerbaarheid van het studentwerk voldoende gewaarborgd. Het panel acht deze werkwijze passend binnen de borging van de toetskwaliteit.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Om het gerealiseerde eindniveau vast te stellen heeft het panel alle negen beschikbare eindwerken van de Ad CEO bestudeerd, evenredig verdeeld over de zes locaties en beide taalvarianten. Het panel constateert dat de kwaliteit van de eindwerken overwegend consistent is en dat de ondergrens van het niveau adequaat door de examencommissie en examinatoren wordt bewaakt (zie standaard 3). De bestudeerde eindwerken hebben betrekking op uiteenlopende vraagstukken binnen het commerciële domein en zijn duidelijk ingebed in de beroepspraktijk.

Uit de bestudeerde eindwerken blijkt dat studenten in staat zijn een concreet commercieel vraagstuk te analyseren, relevante theorieën en modellen toe te passen en te komen tot onderbouwde aanbevelingen of beroepsproducten. De eindwerken tonen aan dat studenten functioneren op operationeel niveau binnen afgebakende verantwoordelijkheden, passend bij het profiel van een Associate degree op NLQF-niveau 5. Studenten laten zien dat zij binnen een gegeven context zelfstandig kunnen handelen, keuzes kunnen onderbouwen en hun bevindingen professioneel kunnen rapporteren.

Tijdens het locatiebezoek is toegelicht dat in de beginfase van de opleiding relatief veel studenten vanuit de bacheloropleiding doorstromen naar de Associate degree. In die periode had het afstuderen in de Ad qua opzet en inhoud nog aanzienlijke overeenkomsten met een bachelorthesis. Het panel constateert dat in recentere cohorten een duidelijke verschuiving zichtbaar is van meer klassieke onderzoeksverslagen naar praktijkgerichte beroepsproducten die direct aansluiten bij het operationele en beroepsgerichte karakter van het Ad-profiel.

Daarmee komt het onderscheid tussen NLQF-niveau 5 en niveau 6 scherper tot uitdrukking. Studenten tonen niet alleen analytische vaardigheden, maar ook het vermogen om tot een concreet en toepasbaar beroepsproduct te komen.

Vertegenwoordigers uit het werkveld hebben tijdens het panelgesprek aangegeven dat afgestudeerden van de Ad CEO goed aansluiten bij de behoeften van commerciële organisaties. Zij typeren afgestudeerden als praktisch ingesteld, resultaatgericht en direct inzetbaar in operationele commerciële functies. Het werkveld bevestigt dat er behoefte bestaat aan professionals op Ad-niveau, met name op het snijvlak van uitvoering, coördinatie en praktische toepassing van commerciële concepten.

De opleiding heeft daarnaast toegelicht dat afgestudeerden zowel instromen in functies binnen het commerciële domein als doorstromen naar een bacheloropleiding. Deze combinatie van arbeidsmarktinstroom en verdere studie past bij het karakter en de positionering van een Associate degree.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de bestudeerde eindwerken relevant zijn voor het commerciële werkveld en aansluiten bij actuele beroepsvraagstukken. Studenten werken aan concrete opdrachten binnen een herkenbare beroepscontext en leveren beroepsproducten op die passen bij het operationele karakter van het Ad-profiel. Het panel constateert dat studenten aantoonbaar in staat zijn beroepsgericht te handelen op operationeel niveau en binnen afgebakende verantwoordelijkheden. Het gerealiseerde eindniveau acht het panel passend bij

het profiel van een Associate degree op NLQF-niveau 5.

Het panel waardeert de duidelijke ontwikkeling die zichtbaar is in recentere cohorten, waarbij het afstuderen sterker is verschoven van een klassiek onderzoeksverslag naar een praktijkgericht beroepsproduct. Deze ontwikkeling doet meer recht aan het karakter van een Associate degree en versterkt het onderscheid met het bachelorniveau. Het panel ziet dit als een positieve verbetering.

Vertegenwoordigers uit het werkveld hebben tijdens het panelgesprek aangegeven dat afgestudeerden van de Ad CEO voorzien in een duidelijke behoefte binnen de arbeidsmarkt. Zij typeren afgestudeerden als direct inzetbaar en passend bij het operationele niveau waarvoor de opleiding opleidt. Dit bevestigt voor het panel dat het gerealiseerde eindniveau aansluit bij de verwachtingen van het beroepenveld.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Voorzieningen

Standaard 5: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De Ad CEO wordt aangeboden op zes locaties: Groningen, Eindhoven, Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Hengelo. Het panel heeft tijdens het locatiebezoek in Utrecht een rondleiding ontvangen en zich daarnaast op basis van documentatie en gesprekken met studenten en medewerkers een beeld gevormd van de voorzieningen op alle vestigingen.

Alle locaties beschikken over voldoende lesruimten om onderwijs in kleine groepen te faciliteren, passend bij de kleinschalige opzet van de opleiding. Daarnaast zijn op iedere vestiging hoorcollegezalen, individuele studieplekken en stilleruimtes beschikbaar. De fysieke leeromgeving ondersteunt daarmee zowel interactief onderwijs als zelfstandig werken. Per vestiging is een vestigingsgids beschikbaar met praktische informatie over faciliteiten en organisatie. Voor internationale studenten biedt Tio, indien nodig, ondersteuning bij het vinden van passende huisvesting. Uit de verslagen van de Studentvertegenwoordigersoverleggen (SVO's) en uit de gesprekken met studenten blijkt dat studenten over het algemeen tevreden zijn over de voorzieningen op de vestigingen.

De digitale infrastructuur ondersteunt het onderwijsproces adequaat. De opleiding maakt gebruik van Blackboard als elektronische leeromgeving, de MyTio-app voor communicatie, Presto voor presentieregistratie en OnStage voor stage- en afstudeerbegeleiding. Studenten geven aan dat deze systemen toegankelijk en werkbaar zijn. De IT-infrastructuur wordt waar nodig aangepast aan curriculumontwikkelingen, waaronder de invoering van de nieuwe blauwdruk. Digitale toepassingen, waaronder Al-

ondersteuning, maken onderdeel uit van de dagelijkse onderwijspraktijk.

Overwegingen

Het panel stelt op basis van de rondleiding, de documentatie en de gevoerde gesprekken vast dat de huisvesting en materiële voorzieningen op de zes locaties toereikend zijn voor de realisatie van het programma. De faciliteiten sluiten aan bij het kleinschalige en praktijkgerichte karakter van de Associate degree.

Het panel waardeert de moderne en verzorgde leeromgeving, die ruimte biedt voor interactief onderwijs en zelfstandig werken. De digitale leeromgeving ondersteunt het onderwijsproces adequaat. De gebruikte systemen voor communicatie, toetsing en stagebegeleiding functioneren samenhangend en dragen bij aan een transparante organisatie van het onderwijs.

Uit de gesprekken met studenten blijkt dat zij overwegend tevreden zijn over de voorzieningen. Signalen van studenten worden serieus genomen en leiden waar nodig tot gerichte verbeteringen, wat aansluit bij de ontwikkelgerichte kwaliteitscultuur van de instelling.

Hoewel het panel slechts één locatie fysiek heeft bezocht, heeft het op basis van de zelfevaluatie, aanvullende documentatie en de gevoerde gesprekken voldoende vertrouwen dat ook de voorzieningen op de overige vestigingen van vergelijkbaar niveau zijn ingericht en passend zijn bij de opleiding.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Kwaliteitszorg

Standaard 6: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

De kwaliteitszorg binnen Tio is systematisch en ontwikkelingsgericht ingericht. De instelling hanteert een samenhangend stelsel van beleidskaders, evaluatie-instrumenten en overlegstructuren, waarmee de kwaliteit van onderwijs en examinering structureel wordt bewaakt en verbeterd.

De kaders voor onderwijs en toetsing zijn vastgelegd in onder meer de Onderwijs- en Examenregeling (OER), het toetsplan, het Uitvoeringsreglement Tentaminering en Examinering en diverse handboeken en richtlijnen op instellingsniveau. Deze documenten bieden duidelijke richtlijnen voor curriculumontwikkeling, toetsconstructie en beoordeling. Daarmee zijn op Tio-niveau uniforme kwaliteitsstandaarden geborgd.

Binnen de kwaliteitszorg vervullen verschillende gremia en functionarissen een expliciete rol. Het opleidingsmanagement, docententeams, de examencommissie en kwaliteitszorgmedewerkers werken samen in een vaste overlegstructuur. Daarnaast is sprake van multidisciplinaire gremia, waaronder een curriculumcommissie waarin ook leden van de werkveldcommissie participeren. Deze samenstelling bevordert de inhoudelijke actualiteit van het curriculum en versterkt de verbinding met het beroepenveld.

Studenten worden op meerdere niveaus structureel betrokken bij kwaliteitszorg, onder meer via Studentvertegenwoordigersoverleggen (SVO's), module-evaluaties en gesprekken met het management. De opleiding verzamelt systematisch feedback van studenten en bespreekt deze binnen de teams. Ook het werkveld is

actief betrokken via een werkveldcommissie met een brede spreiding van expertise binnen het commerciële domein. Vertegenwoordigers uit het werkveld denken mee over inhoud, actualiteit en positionering van de opleiding.

De kwaliteitszorg kent zowel preventieve als repressieve elementen. Preventieve maatregelen bestaan uit heldere formats, standaardprocedures en vooraf vastgestelde kwaliteitscriteria voor onderwijs en toetsing. Nieuwe of herziene modules worden getoetst aan vastgestelde richtlijnen. Repressieve maatregelen betreffen onder meer analyse van evaluatie-uitkomsten, slaggingspercentages en bevindingen uit steekproeven van de examencommissie. Wanneer knelpunten worden gesignaleerd, worden verbeteracties geformuleerd en opgevolgd binnen de reguliere PDCA-cyclus.

Tijdens het locatiebezoek heeft het panel voorbeelden besproken van verbetermaatregelen naar aanleiding van eerdere visitatiebevindingen en interne analyses, onder meer op het gebied van de afstudeersystematiek en de explicitering van beoordelingscriteria (zie standaard 3). De opleiding heeft daarbij laten zien dat zij kwaliteitszorg inzet als instrument voor doorontwikkeling.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding beschikt over een gestructureerd en samenhangend kwaliteitszorgsysteem. Richtlijnen en procedures zijn op instellingsniveau duidelijk vastgelegd en worden binnen de opleiding consequent toegepast. Dit draagt bij aan consistentie en transparantie in onderwijs en toetsing.

Het panel waardeert de multidisciplinaire inrichting van de kwaliteitszorg, met name de betrokkenheid van werkveldvertegenwoordigers binnen curriculumgerelateerde gremia. De werkveldcommissie is evenwichtig samengesteld en vertegenwoordigt verschillende expertisegebieden binnen het commerciële domein. Dit versterkt de actualiteit en arbeidsmarktrelevantie van het programma.

Ook de structurele betrokkenheid van studenten op meerdere niveaus acht het panel positief. Studentfeedback wordt systematisch verzameld, besproken en waar nodig vertaald in verbeteracties. Daarmee is sprake van een verbetergerichte kwaliteitscultuur waarin signalen serieus worden genomen.

Het panel constateert dat de opleiding blijkt geeft van ontwikkelingsgerichtheid. Evaluaties

en analyses leiden tot gerichte aanpassingen, zoals zichtbaar bij de herziening van de afstudeersystematiek en de versterking van de beoordelingspraktijk. De combinatie van preventieve kaders en repressieve monitoring draagt bij aan het duurzaam borgen van het eindniveau.

Tegelijkertijd ziet het panel nog kansen in de verdere positionering en profilering van de Associate degree binnen het bredere opleidingsportfolio. Het nadrukkelijk blijven onderscheiden en zichtbaar maken van het eigen karakter van de Ad-opleiding kan de kwaliteitsambities verder versterken.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Bijlage 1: administratieve gegevens van de opleiding

Instelling

Naam in RIO	Hogeschool Tio (handelsnaam: Tio Business School)
Adres	Marathon 7, 1213 PD Hilversum
Website	www.tio.nl
BRIN-nummer	23NG
Status	Onbekostigd
ITK	Nee

Opleiding

Eerste naam; zoals vastgelegd in RIO	Commerciële Economie & Ondernemerschap / Commerce Economics & Entrepreneurship
Locatie	Amsterdam, Eindhoven, Groningen, Hengelo, Rotterdam, Utrecht
Opleidingsnummer in RIO	80171
Oriëntatie en niveau	Associate degree
Onderzoeksmaster	Nvt
Taal in het onderwijs	Nederlands en Engels
(Wettelijke) beroepsvereisten	Nvt
Alle opleidingstrajecten/afstudeerrichtingen/ specialisaties	Nvt
Joint programme degree	Nvt
Bijzonder kenmerk	Nvt
Verleende graad en toevoeging aan de graad	Associate degree (Ad)
Studielast in EC	120 EC
Variant(en)	Voltijd
Werken met eenheden van leeruitkomsten	Nvt
Visitatiegroepindeling	HBO Commerciële Economie & Ondernemerschap (eenmalig uniek). Hierna aansluiten bij HBO TIO E-commerce.
Inleverdatum visitatierapport	1 mei 2026
Overig (bijv. naamswijziging of studieduurverlenging)	Nvt

Bijlage 2: visitatiepanel

dr. Mirjam Leloux, voorzitter
directeur IXA UvA/HvA en gastdocent UvA

drs. Martijn Ruissen, lid
Opleidingsmanager en MT-lid Bedrijfskunde en Finance & Control aan HZ University of Applied Sciences

Wim Dupont BBA, lid
Manager en consultant in hospitality industry

John Sosrojoedo MA, lid
Onderwijsmanager economisch en IT-domein, Rotterdam Academy, Hogeschool Rotterdam

Sjoerd Looijen BSc, student-lid
Student MSc Public Governance & Strategy aan Tilburg University

Het panel werd ondersteund door Yvet Blom MA, gecertificeerd secretaris

Alle panelleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 3: bezoekprogramma

21 januari 2026

Tijdstip	Onderwerp visitatie
13.00 – 13.15	Aankomst panel
13.15 – 14.00	Panel AeQui
14.00 – 14.30	Directie en management
14.30 – 14.45	Korte pauze
14.45 – 15.45	Kernteam + docenten Ad-CEO
15.45 – 16.00	Korte pauze
16.00 – 17.00	Kernteam + docenten Ad-HEM
17.00 – 17.15	Panel AeQui
17.15 – 17.30	Afsluiting dag 1

22 januari 2026

Tijdstip	Onderwerp visitatie
08.45 – 09.00	Aankomst panel
09.00 – 09.30	Rondleiding
09.30 – 10.15	Werkveldcommissie en alumni Ad-CEO
10.15 – 11.00	Werkveldcommissie en alumni Ad-HEM
11.00 – 11.15	Korte pauze
11.15 – 12.15	Examinatoren Ad-CEO + Ad-HEM
12.15 – 13.15	Lunchpauze
13.15 – 14.00	Studenten Ad-CEO + Ad-HEM
14.00 – 14.15	Korte pauze
14.15 – 14.45	Inloopsprekkuur
14.45 – 15.45	Examencommissie en kwaliteitszorg
15.45 – 16.30	Panel AeQui
16.30 – 17.00	Terugkoppeling

Bijlage 4: aanbevelingen vorige visitatie

Toets Nieuwe Opleiding (TNO), d.d. 17 december 2020

Sterke punten	Uitgebreide omschrijving
Kleinschalig en intensief	Studenten krijgen les in kleine groepen. Docenten hanteren activerende werkvormen.
Docenten uit de praktijk	De opleiding heeft een inhoudelijk en didactisch bekwaam docententeam met een actieve beroepspraktijk in de commerciële sector.
Aantrekkelijke structuur	Het programma kent een logische, gestructureerde opbouw: eerst opdoen van kennis en vaardigheden in vakken en dan toepassen van kennis en vaardigheden in integrale opdrachten en stages.
Studiebegeleiding en studietoestel	De studiebegeleiding is intensief en persoonlijk, vooral omdat iedere student een eigen studietoestel heeft.
In enkele vakken samen leren met studenten van de Ad International Business Management	De studenten versterken elkaar vanuit hun eigen expertise in de opdrachten en leren de vertaalslag te maken naar de eigen doelstellingen.

Aanbevelingen	Uitgebreide omschrijving
Profiel	Beschrijf samen met het werkveld de beroepen, functies en rollen in de commerciële sector voor afgestudeerden van deze Associate degree. Informeer ook geïnteresseerde studenten en andere betrokkenen over dit profiel.
Profiel in het programma	Laat het specifieke profiel van de Associate degree sterker naar voren komen in het onderwijsprogramma.
Studeerbaarheid	Toets regelmatig of het programma studeerbaar en haalbaar is voor de Ad-student en zorg indien nodig voor differentiatie in aanpak tussen bachelorstudenten en Ad-studenten.
Profilering met ondernemerschap	Licht duidelijker toe waarom het begrip ondernemerschap aan de titel is toegevoegd en versterk het aandeel ondernemerschap in de opleiding.
Onderzoek in de opleiding	Beschrijf het doen van onderzoek op Ad-niveau door begrippen te gebruiken die landelijk voor het Ad-niveau zijn geformuleerd, zoals onderzoekende houding, methodisch handelen en/of probleemoplossend vermogen.

De opleiding actualiseert periodiek (eens in de drie jaar) het beroeps- en opleidingsprofiel (BOP). In 2025 is het BOP geactualiseerd en zijn de aanbevelingen ten aanzien van profiel, profiel in het programma, studeerbaarheid en onderzoek verwerkt. Zo is er met ingang van september 2026 een specifieke Ad-module 'Customer Journey', komt er een specifieke Ad-module gericht op onderzoekend vermogen 'Research & Analysis' en kent de opleiding meer aandacht voor ondernemendheid en ondernemerschap. Verder is de stage Ad-specifiek ingericht.

Tussentijdse Beoordeling (TB), d.d. 27 februari – 1 maart 2023

Aanbevelingen	Uitgebreide omschrijving
Beoordeling	Ontwikkel de gehanteerde beoordelingssystematiek verder (denk daarbij aan weging criteria binnen de beoordelingsformulieren en handhaving knock-out criteria, formelere kalibratie, formalisering feedback).
Eindwerken	Zorg voor het nog beter op orde hebben van de afstudeerdossiers van overstappers van de bachelor- naar de Ad-opleidingen.
Onderzoek	Heroverweeg de keuze, gewenste opzet en niveau van uitwerking van het onderzoek in het derde eindwerk om het beroepsgerichte karakter van de Ad-opleidingen nog sterker te weerspiegelen in het eindwerk.
Onderzoek	Besteed bij handhaving van het onderzoek meer tijd aan het kaderen en bepalen van de vraagstelling van het onderzoek, en wees scherper op het gebruik van theoretische modellen door de afstudeerders.

De opleiding heeft de onderzoeksopdracht bij Stage 2 aangepast naar op te leveren beroepsproduct met verantwoordingsdocument. Hiermee sluit het eindwerk beter aan op de beroepspraktijk van de Associate degree. Hiermee is de rol van onderzoek verschoven naar die van onderzoekend vermogen waarbij de kritische houding meer op de voorgrond staat.

Bijlage 5: bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie ABO Ad-CEO
- Bijlage 01a Tio Beroeps- en opleidingsprofiel 2025
- Bijlage 01b Tio opleidingsprofiel Ad-CEO 2022-2025
- Bijlage 01c Tio opleidingsprofiel Ad-CEO 2020-2022
- Bijlage 02a Blauwdruk Ad-CEO - 2026
- Bijlage 02b Blauwdruk Ad-CEO - 2022-2025
- Bijlage 02c Blauwdruk Ad-CEO - 2020-2022
- Bijlage 03a Toetsplan Ad-CEO - 2026
- Bijlage 03b Toetsplan Ad-CEO - 2022-2025
- Bijlage 03c Toetsplan Ad-CEO - 2020-2022
- Bijlage 04 Onderwijskundig leiderschap Tio
- Bijlage 05 Handboek Kwaliteit
- Bijlage 06 Toelatings- en stagecommissie Tio
- Bijlage 07 Gedragscode voertaal onderwijs Tio
- Bijlage 08 Onderwijs- en examenregeling Tio
- Bijlage 09a Concept opleidingswijzer Ad-CEO 2026-2027
- Bijlage 09b Opleidingswijzer Ad-CEO 2025-2026
- Bijlage 10a Afstudeerhandleiding Associate degree 2026
- Bijlage 10b Afstudeerhandleiding Associate degree 2024-2025
- Bijlage 10c Afstudeerhandleiding Associate degree 2023-2024
- Bijlage 10d Afstudeerhandleiding Associate degree Eerdere cohorten
- Bijlage 10e Aanvullende opdracht STH2
- Bijlage 11 Samenstelling kernteam en docenten
- Bijlage 12 Samenstelling werkveldcommissie
- Bijlage 13 Samenstelling examencommissie hbo
- Bijlage 14 Jaarverslag Examencommissie
- Bijlage 15 Uitvoeringsreglement Tentaminering & Examinering
- Bijlage 16a Modulewijzer Sales Skills
- Bijlage 16b Modulewijzer Marketing
- Bijlage 16c Modulewijzer Communication
- Bijlage 16d Modulewijzer Sales & Account Management
- Bijlage 16e Modulewijzer Entrepreneurial Mindset
- Bijlage 16f Modulewijzer Customer Journey
- Bijlage 16g Modulewijzer Research & Analysis
- Bijlage 16h Modulewijzer Inleiding E-commerce
- Bijlage 16i Modulewijzer Praktijkgericht Onderzoek
- Bijlage 16j Modulewijzer Branding
- Bijlage 16k Modulewijzer Digital Startup 2
- Bijlage 17 Literatuurlijst Ad-CEO NL + EN
- Bijlage 18 Overzicht afgestudeerden Ad-CEO
- Bijlage 19 Selectie gemaakt werk (eindwerk)

- Bijlage 20 Vestigingsgids Tio Utrecht
- Bijlage 21 Bevindingen vorige visitaties Ad-CEO
- Eindwerkstukken van alle 9 afgestudeerden:
 - 9 Nederlandstalig, 0 Engelstalig;
 - 2 Amsterdam, 1 Eindhoven, 1 Hengelo en 5 Utrecht.

